

POSTANOWIENIE

Dnia 30 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki

w sprawie z odwołania M. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Warszawie
o zasiłek chorobowy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 30 stycznia 2024 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa -
Praga w Warszawie
z dnia 31 sierpnia 2022 r., sygn. akt VII Ua 63/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych
[...] Oddziału w Warszawie na rzecz M. K. - odwołującej się kwotę
240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym wraz z
odsetkami wynikającymi z art. 98 § 1¹ k.p.c.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 29 marca 2022 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie z odwołania M. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w Warszawie z 20 sierpnia 2020 r. o zasiłek chorobowy, z udziałem zainteresowanego F. sp. z o.o. sp. k. w W. – oddalił odwołanie.

Sąd I instancji ustalił, że w okresie od 4 marca 2020 r. do 28 maja 2020 r. M.K. była czasowo niezdolna do pracy w trakcie pozostawania w stosunku pracy z F. sp. z o.o. sp. k. w W. jako pracodawcą – płatnikiem składek. W dniu 5 marca 2020 r. ubezpieczona założyła działalność gospodarczą pod firmą M. i 6 marca 2020 r. zawarła w ramach działalności gospodarczej umowę zlecenia z mężem P.K., na podstawie której P. K. jako zleceniobiorca zobowiązał się do nadzorowania wszelkich prac związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą i wykonywania prac zleconych przez kontrahentów. Sąd I instancji wskazał, że działalność gospodarcza faktycznie prowadzona była przez męża odwołującej się, który jest osobą zarządzającą i podpisującą dokumenty. Przedmiotem tej działalności jest telekomunikacja światłowodowa. Usługi wykonywane były w terenie, a działalność nie koncentrowała się w biurze. Siedziba przedsiębiorcy znajduje się pod adresem zameldowania małżonków K.. Odwołująca się nie jeździła do żadnego klienta w ramach tej działalności, a wszystkie prace nadzorował P. K.. Środki finansowe wpływały na konto przedsiębiorcy odwołującego się i nikt nie miał upoważnienia do tego konta. Sąd Rejonowy uznał, że odwołanie jest nieuzasadnione, wskazując, że zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 2780; dalej jako ustawa zasiłkowa), zasiłek chorobowy przysługuje ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy z powodu choroby w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego. Według zaś art. 17 ust. 1 tej ustawy ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia.

W realiach ustalonego stanu faktycznego Sąd I instancji stwierdził, że nie sposób przyjąć, ażeby odwołująca podejmowała czynności o wyżej wymienionym charakterze. Nie była to sytuacja, gdzie posiadając założoną uprzednio (przed powstaniem niezdolności do pracy) działalność gospodarczą, przejawiała ona aktywność ograniczoną do spraw niezbędnych, służących utrzymaniu bieżącej działalności przedsiębiorstwa. Przeciwnie, w ocenie Sądu I instancji z orzeczoną niezdolnością do pracy odwołująca podjęła się założenia od podstaw zupełnie

nowej działalności gospodarczej, z czym bezspornie wiąże się konieczność dokonania szeregu różnych, niesporadycznych czynności, a zorganizowanego procesu. Nie ma przy tym znaczenia to czy korzystała ona przy tym z usług podmiotów zewnętrznych. Nie ulega wątpliwości, że założenie działalności wymaga podjęcia inicjatywy i współudziału ze strony samego przedsiębiorcy. Sąd Rejonowy wskazał, że nie zmienia tego stanu rzeczy to, że de facto działalność tę wykonywał już później małżonek odwołującej. Niewątpliwie, po założeniu działalności i wyposażeniu go w stosowne umocowanie odwołująca nie prowadziła już działalności zarobkowej w rozumieniu art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej, ale działalność organizacyjna w zakresie powołania działalności gospodarczej już taką pracą była (zmierzała docelowo do osiągnięcia zarobku) i to odwołująca była formalnie przedsiębiorcą, nie zaś jej mąż. Sąd Rejonowy podniósł, że strona odwołująca przedkładała dokumentację medyczną celem wykazania faktycznej niezdolności do pracy. Nie to jednak było przedmiotem sporu w niniejszej sprawie. Dla sprawy istotne było, że bezspornie będąc niezdolną do pracy, odwołująca podjęła działalność gospodarczą. Sąd Rejonowy zauważył, iż nie zostało wykazane przez organ rentowy, aby po zawarciu umowy zlecenia z P. K., faktycznie wykonującym następnie tę działalność odwołująca podejmowała jakieś czynności. Wykazywanie braku podejmowania jakichkolwiek działań w toku prowadzonej działalności dokumentacją medyczną nie było zdaniem Sądu I instancji celowe. Nie sposób na tej samodzielnej podstawie wykluczać podejmowań działań, czynności w ogólności.

Na skutek apelacji M. K. od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie z 29 marca 2022 r., Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 31 sierpnia 2022 r. zmienił zaskarżony wyrok i zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał M. K. prawo do zasiłku chorobowego od 4 marca do 28 maja 2020 r., oddalił apelację w pozostałym zakresie i zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w Warszawie na rzecz M. K. 1800 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

W ocenie Sądu Okręgowego zarzuty skarżącej naruszenia przez Sąd I instancji przepisów prawa materialnego i procesowego należało uznać w pełni za

uzasadnione. Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy zasiłkowej zasiłek chorobowy przysługuje ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy z powodu choroby w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego. W myśl art. 17 ust. 1 tej ustawy ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia. Kluczowym zagadnieniem do rozważenia w niniejszej sprawie było prawidłowe zakwalifikowanie zachowania odwołującej w świetle regulacji z art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej. W kwestii wykładni pojęcia „wykonywanie pracy zarobkowej” zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia miało, czy wskazane w decyzji organu rentowego i potwierdzone w ustaleniach faktycznych czynności odwołującej stanowiły pracę.

Sąd II instancji nie podzielił stanowiska Sądu Rejonowego, że zarejestrowanie działalności gospodarczej przez ubezpieczoną wiązało się z szeregiem czynności i dużym nakładem pracy. M. K. przy pomocy biura księgowego E. sp. z o.o. dokonała rejestracji działalności gospodarczej, składając wniosek przez Internet, co nie wymagało opuszczania domu. Następnie wysłała sporządzony przy pomocy biura księgowego wniosek do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, korzystając z podpisu elektronicznego i podpisała umowę zlecenia ze swoim mężem P. K., który na podstawie pełnomocnictwa został umocowany do prowadzenia wszelkich spraw związanych z działalnością. W ocenie Sądu II instancji nie sposób jest uznać, że ubezpieczona dokonywała czynności zarobkowych i należało zauważyć, że ubezpieczona nie jeździła do żadnego klienta w ramach tej działalności, a wszystkie prace nadzorował P. K.. M. K. w okresie niezdolności do pracy faktycznie nie wykonywała pracy zarobkowej, nie zajmowała się również na bieżąco sprawami prowadzonej działalności. Sąd II instancji, odmiennie niż Sąd Rejonowy uznał, że nie doszło do wypełnienia przesłanek z art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej skutkujących utratą przez ubezpieczoną prawa do zasiłku chorobowego za cały okres danego zwolnienia lekarskiego od 4 marca do 28 maja 2020 r., ustalając, że czynności skarżącej były podyktowane szczególnymi okolicznościami oraz miały charakter incydentalny, a ubezpieczonej nie można przypisać złej woli, ani uznać, że ubezpieczona celowo

wprowadziła w błąd organ rentowy co do swojej niezdolności do pracy. Sąd II instancji podzielił stanowisko ubezpieczonej, że dokonanie przez nią rejestracji działalności gospodarczej za pomocą formularza i wysłanie go elektronicznie wykorzystując podpis elektroniczny, nie może zostać uznane za wykonywanie pracy, lecz czynność formalnoprawną.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego wniosł organ rentowy, zaskarżając wyrok w punkcie I i III oraz opierając skargę na podstawie naruszenia prawa materialnego poprzez niewłaściwe zastosowanie art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej poprzez uznanie, że osobista rejestracja działalności gospodarczej jest czynnością formalnoprawną i w związku z tym nie spełnia przesłanek do uznania jej za wykonywanie pracy zarobkowej, podczas gdy charakter i waga tej czynności nie kwalifikuje jej do uznania, że jest czynnością uboczną, marginalną przy prowadzeniu działalności gospodarczej oraz na podstawie naruszenia przepisów prawa procesowego tj. art. 98 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 r. (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 265) poprzez zasądzenie kwoty 1800 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej, podczas gdy stawki minimalne wynoszą za prowadzenie sprawy w postępowaniu apelacyjnym przed sądem okręgowym - 50% stawki minimalnej, a jeżeli w pierwszej instancji nie prowadził sprawy ten sam radca prawny - 75% stawki minimalnej, w obu przypadkach nie mniej niż 120 zł.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania organ rentowy wskazał na oczywistą zasadność skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), jak również na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) i potrzebę orzeczniczego wyjaśnienia przepisu prawa, sprowadzające się do odpowiedzi na pytanie: czy stosownie do art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej osobista rejestracja działalności gospodarczej, nawet jeżeli wniosek był złożony przez Internet za pomocą podpisu elektronicznego, jest czynnością formalnoprawną, czy też spełnia przesłanki do uznania tych czynności za wykonywanie pracy zarobkowej, gdyż zagadnienie to nie było przedmiotem zainteresowania Sądu Najwyższego. Organ rentowy wskazał, iż nie można uznać, że rozpoczęcie działalności gospodarczej jest czynnością uboczną, marginalną, która nie

kwalifikuje się do uznania za wykonywanie pracy zarobkowej. Jest zatem wykonywaniem pracy zarobkowej w rozumieniu art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej, bowiem stwarza ubezpieczonemu możliwość odniesienia korzyści majątkowej z wykonanej czynności, nawet wówczas, gdy ta działalność nie będzie wykonywana osobiście.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną ubezpieczona wniosła o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania o jej oddalenie w całości i zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej kosztów procesu związanych z postępowaniem przed Sądem Najwyższym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozostaje uzasadniony.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Dlatego też wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, iż zachodzi przynajmniej jedna z powołanych powyżej okoliczności, a jego uzasadnienie powinno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem kolejnym środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia. Z kolei podstawowym celem instytucji przedsądu jest ustalenie, czy w skardze kasacyjnej podniesiono okoliczności, których rozważenie przez Sąd Najwyższy będzie wkładem w rozwój prawa i

zapewnienie jednolitości jego sądowej wykładni. Tylko wtedy wykazany zostaje publicznoprawny charakter skargi kasacyjnej (postanowienia Sądu Najwyższego z: 9 listopada 2005 r., V CSK 70/05, LEX nr 1405380; 30 października 2012 r., I PK 150/12, LEX nr 1675336; 14 stycznia 2021 r., III PSK 2/21, LEX nr 3106014).

Wymaganie dotyczące przedstawienia okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ma umożliwić stronie wnoszącej skargę kasacyjną przekonanie Sądu Najwyższego o istnieniu przesłanek, na których opiera się wstępne badanie skargi pod kątem dopuszczenia jej do rozpoznania. Skarżący powinien brać pod uwagę różnice w argumentacji prawnej służącej wykazaniu istnienia wskazanej we wniosku przyczyny kasacyjnej uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz wyводу nakierowanego na uwzględnienie podstaw kasacyjnych. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są już po przyjęciu skargi kasacyjnej w trakcie jej merytorycznego rozpoznania (A. Piotrowska (w:) A. Marciniak (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Tom II. Komentarz do art. 205¹-424¹², Warszawa 2019, art. 398⁹, pkt III.5). Dla spełnienia obowiązku określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest przedstawienie argumentacji przekonującej o potrzebie przyjęcia skargi do rozpoznania przez Sąd Najwyższy, czego stronie skarżącej nie udało się wykazać.

Skarżący organ rentowy w uzasadnieniu przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał jednocześnie na istnienie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oraz na oczywistą zasadność skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Zauważyć należy, że łączenie przesłanki oczywistej zasadności skargi z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego budzi poważne zastrzeżenia. Sąd Najwyższy zwracał już wielokrotnie uwagę, że jednoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) ogólnie rzecz biorąc, wyklucza możliwość oczywistej zasadności skargi (postanowienia Sądu Najwyższego z: 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, LEX nr 1770903; 5 lipca 2023 r., I CSK 6215/22, Legalis nr 2965891; 24 sierpnia 2023 r., I CSK 1812/23, LEX nr 3598738). Przesłanki uzasadniające przyjęcie skargi

kasacyjnej do rozpoznania zawarte w pkt 1 i 4 art. 398⁹ § 1 k.p.c. wzajemnie się krzyżują i wykluczają możliwość przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zarówno z uwagi na interes publiczny (pkt 1 powołanego przepisu), jak i prywatny skarżącego (pkt 4 powołanego przepisu, postanowienie Sądu Najwyższego z 15 września 2023 r., I CSK 4608/22, Legalis nr 2983964). Trudno sobie bowiem wyobrazić sytuację, w której wyrok jest oczywiście wadliwy, a jednocześnie w sprawie występuje tak poważna wątpliwość prawna, że wymaga interwencji i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy (postanowienia Sądu Najwyższego z: 26 listopada 2013 r., I UK 291/13, LEX nr 1430990; 4 października 2022 r., II USK 721/21, LEX nr 3491370; 18 maja 2023 r., II USK 409/22, LEX nr 3566016). Co jest sporne, co do zasady nie może być oczywiste (postanowienia Sądu Najwyższego z: 18 października 2016 r., I UK 466/15, LEX nr 2159122; 9 kwietnia 2014 r., V CSK 383/13, LEX nr 1771724; 25 stycznia 2023 r., II USK 62/22, LEX nr 3517044).

W przypadku powoływania się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, w uzasadnieniu wniosku winno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym w judykaturze, skarżący ma w tym zakresie obowiązek wywiedzenia i uzasadnienia występującego w sprawie problemu prawnego w sposób zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienia Sądu Najwyższego z: 19 marca 2012 r., II PK 296/11, LEX nr 1214580; 11 czerwca 2013 r., II UK 71/13, LEX nr 1331300; 16 maja 2018 r., III UK 151/17, LEX nr 2553867; 12 maja 2021 r., I USK 163/21, LEX nr 3252537). Ponadto, wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu lub zespołu przepisów albo szerzej i bardziej ogólnie – wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (postanowienie Sądu Najwyższego z 12 stycznia 2021 r., I USK 4/21, LEX nr 3106200; M. Sekuła-Leleno, Przedstawienie do rozstrzygnięcia Sądowi

Najwyższemu zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości w postępowaniu cywilnym, IUS NOVUM 2023, nr 2, s. 140 i n.). Sformułowane zagadnienie winno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego (postanowienia Sądu Najwyższego z: 28 października 2015 r., I PK 19/15, LEX nr 2021941; 19 maja 2022 r., I USK 422/21, LEX nr 3439438). Skarżący ma obowiązek nie tylko sformułować samo zagadnienie, ale także przedstawić odpowiednią jurydyczną argumentację wskazującą na dopuszczalność i celowość rozwiązania problemu prawnego w sposób preferowany przez skarżącego, a odmienny od sposobu rozstrzygnięcia tego problemu przy wykorzystaniu zapatrywań wyrażonych przez Sąd drugiej instancji (postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 kwietnia 2018 r., I UK 252/17, LEX nr 2533238; 16 lutego 2023 r., III USK 401/22, LEX nr 3549701).

W celu spełnienia przesłanki przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nie wystarczy samo sformułowanie pytania (pytań) do Sądu Najwyższego (postanowienie Sądu Najwyższego z 16 maja 2018 r., II CSK 12/18, LEX nr 2499783). W praktyce oznacza to, że zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane na podstawie okoliczności mieszczących się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (wyrok Sądu Najwyższego z 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNAPiUS 1997 nr 3, poz. 39; A. Łazarska, K. Górski (w:) T. Szanciło (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 1-458¹⁶. Tom I, Warszawa 2023, art. 390 k.p.c., pkt 10; A. Zieliński, Wyroki sądu II instancji w postępowaniu cywilnym. Komentarz praktyczny z przeglądem orzecznictwa. Wzory orzeczeń sądu II instancji, rozdział IV.3; A. Skoczylas (w:) R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel (red.), Sądowa kontrola administracji publicznej. System Prawa Administracyjnego. Tom 10, Warszawa 2016, s. 697-698), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego z: 22 października 2002 r., III CZP 64/02 LEX nr 77033; 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179),

3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości.

Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy po pierwsze – przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; 13 kwietnia 2023 r., II PSK 70/22, LEX nr 3578424) oraz po drugie – jego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym (postanowienie Sądu Najwyższego z 27 stycznia 2009 r., II PK 248/09, LEX nr 736732).

Biorąc powyższe pod uwagę, należy podkreślić, że strona skarżąca nie zdołała wykazać, jakoby w sprawie występowało istotne zagadnienie prawne. Art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej był już szeroko interpretowany w orzecznictwie, o czym świadczą wyroki Sądu Najwyższego przytoczone zarówno w uzasadnieniu wyroku Sądu II instancji, jak i w samym uzasadnieniu skargi kasacyjnej. W konsekwencji utrwalonego orzecznictwa, w sprawie nie występuje potrzeba kolejnej wykładni przepisów prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), jeżeli Sąd Najwyższy wyraził już swój pogląd w konkretnej kwestii, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (postanowienia Sądu Najwyższego z: 23 marca 2011 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; 9 marca 2011 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; 24 lutego 2011 r., II PK 274/11, LEX nr 1215146). Strona skarżąca pyta bowiem, czy stosownie do art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej osobista rejestracja działalności gospodarczej, nawet jeżeli wniosek był złożony przez Internet za pomocą podpisu elektronicznego, jest czynnością formalnoprawną, czy też spełnia przesłanki do uznania tych czynności za wykonywanie pracy zarobkowej? Jak wyjaśnił wcześniej Sąd Najwyższy, nie ma jednego prostego rozwiązania, jeśli chodzi o zastosowanie art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej, a ocena spełnienia przesłanki „wykonywania pracy zarobkowej” jest

uzależniona od stanu faktycznego konkretnej sprawy. Nie należy więc oczekiwać kategoriowych wskazań ujednolicających, mających zastosowanie do każdego przypadku. To podstawy faktyczne danego rozstrzygnięcia będą decydowały o zakwalifikowaniu podejmowanych przez ubezpieczonych czynności jako „incydentalnych” bądź „wymuszonych okolicznościami” (postanowienie Sądu Najwyższego z 12 lipca 2023 r., III USK 103/22, LEX nr 3582651). W orzecznictwie Sądu Najwyższego – zwłaszcza starszym – przeważa rygorystyczne podejście uznające każdą działalność przynoszącą jakikolwiek dochód za „wykonywanie działalności zarobkowej” w rozumieniu art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 25 lutego 2014 r. (SK 18/13, OTK-A 2014 Nr 2, poz. 15) uznał, że art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej w zakresie, w jakim stanowi podstawę utraty prawa do zasiłku chorobowego ubezpieczonego, który w okresie orzeczonej niezdolności do pracy wykonywał pracę zarobkową, uzyskując wynagrodzenie przekraczające minimalną wysokość wynagrodzenia za pracę, jest zgodny z art. 67 ust. 1 w związku z art. 64 ust. 1 i 2, art. 31 ust. 3 oraz art. 2 Konstytucji RP. Oznacza to przyjęcie wykładni, że wykonywanie w czasie orzeczonej niezdolności do pracy działalności przynoszącej wynagrodzenie poniżej minimalnej wysokości wynagrodzenia za pracę nie musi stanowić (nie zawsze stanowi) „wykonywania działalności zarobkowej” w rozumieniu art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej. Sąd Najwyższy uwzględnił wykładnię Trybunału Konstytucyjnego, co doprowadziło do modyfikacji orzecznictwa (E. Maniewska, Z orzecznictwa Sądu Najwyższego. Utrata prawa do zasiłku chorobowego w świetle prokonstytucyjnej wykładni ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, Praca i Zabezpieczenie Społeczne 2021 nr 12, s. 58).

W uzasadnieniu wyroku z 19 lutego 2021 r. (I USKP 12/21, OSNP 2021 nr 12, poz. 139) Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że jako zasadę należy przyjąć, iż ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy jakąkolwiek pracę zarobkową traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia. Jednak w szczególnych sytuacjach faktycznych prokonstytucyjna wykładnia przez sądy ubezpieczeń społecznych art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej może prowadzić do odmowy jego zastosowania ze względu na to, że sankcja, jaką przewiduje, może być uznana w konkretnym stanie faktycznym za zbyt drastyczną i

dolegliwą, a przez to niesłuszną i niesprawiedliwą w kontekście rodzaju innego zajęcia zarobkowego (jego sporadycznego, incydentalnego, wymuszonego okolicznościami charakteru) lub uzyskanego z tego tytułu dochodu (niewielkich kwot stanowiących kilkuprocentowy ułamek należnego zasiłku chorobowego; postanowienie Sądu Najwyższego z 6 października 2022 r., III USK 18/22, LEX nr 3507299).

Sąd Najwyższy wyjaśnił także, że jeżeli celem, w jakim ubezpieczony wykonuje pracę przynoszącą zarobek, nie jest zapewnienie sobie równoległego do zasiłku chorobowego źródła utrzymania (choćby na najniższym poziomie, określonym np. obowiązującymi w systemie prawa wysokościami: minimalnego wynagrodzenia za pracę, minimalnej emerytury lub renty, w tym renty socjalnej, zasiłku dla bezrobotnych lub innych podobnych świadczeń socjalnych), to trudno takiemu dodatkowemu zajęciu, podejmowanemu w czasie zwolnienia lekarskiego, przypisać charakter „wykonywania pracy zarobkowej”, które może pozbawiać prawa do zasiłku chorobowego. Konieczne jest bowiem uwzględnienie istoty prawa do zabezpieczenia społecznego (art. 67 ust. 1 Konstytucji), którą jest zapewnienie ochrony socjalnej w sytuacji wystąpienia określonego ryzyka ubezpieczeniowego. Ponadto, Sąd Najwyższy wskazał, że ocena wykonywania przez ubezpieczonego pracy zarobkowej w okresie orzeczonej niezdolności do pracy jest możliwa wówczas, gdy praca ta wykazuje się taką samą lub zbliżoną aktywnością zawodową, jak w okresach, w których ubezpieczony był zdolny do prowadzenia działalności (wyrok Sądu Najwyższego z 12 maja 2021 r., I USKP 19/21, OSNP 2022 nr 3, poz. 26).

Strona skarżąca nie wskazała na występujący w sprawie problem prawny o istotnym znaczeniu dla systemu lub dziedziny prawa, opracowany na podstawie analizy prawa, orzecznictwa, a nawet doktryny, po której analizie można byłoby stwierdzić, że istotne zagadnienie prawne faktycznie i rzeczywiście występuje i dlatego powinien rozpoznać je Sąd Najwyższy. Takiej analizy niestety brak jest w przedmiotowym wniosku. Nie zostały również wskazane żadne przepisy, które Sąd II miałby niewłaściwie stosować. Jednocześnie na wystąpienie istotnego zagadnienia prawnego nie składa się wyłącznie zadanie pytania bez sformułowania istotnego zagadnienia prawnego. Takie zagadnienie nie może być przy tym

redukowane jedynie do oczekiwania na potwierdzenie stanowiska strony skarżącej. W orzecznictwie i piśmiennictwie zasadnie wskazuje się, że dokonywanie wykładni polega na zastosowaniu wszystkich jej metod, a zasada pierwszeństwa wykładni językowej nie oznacza, iż w tym procesie pomija się całkowicie wykładnię systemową i funkcjonalną. Jeżeli bowiem przeprowadzi się proces wykładni także przez pozostałe jej postaci, to jest możliwe stwierdzenie zaistnienia ważnych racji przemawiających za zasadnym odstępianiem od wykładni gramatycznej (P. Hofmański, S. Zabłocki, Elementy metodyki pracy sędziego w sprawach karnych, Kraków 2006, s. 234).

Należy jednocześnie zauważyć, że na gruncie przedmiotowej sprawy w okresie orzeczonej niezdolności do pracy ubezpieczona ograniczyła swoją aktywność zawodową. Natomiast czynności podjęte przez ubezpieczoną polegające na dokonaniu rejestracji działalności gospodarczej przez Internet i złożeniu elektronicznego podpisu na wniosku oraz zdelegowaniu wszystkich czynności charakteryzujących działalność na męża nie pozostawały sprzeczne z celem zwolnienia lekarskiego. Natomiast strona skarżąca całkowicie błędnie wywodzi, że rozpoczęcie działalności gospodarczej przez ubezpieczoną zostało przez Sąd II instancji ocenione jako czynność uboczna, marginalna. To wyłącznie czynności, których ubezpieczona podjęła się w okresie niezdolności do pracy, należało ocenić w takich kategoriach, uznając, iż były one wręcz relatywnie neutralne względem art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej (postanowienia Sądu Najwyższego z: 15 grudnia 2021 r., II USK 399/21, LEX nr 3275112; 24 listopada 2021 r., III USK 257/21, LEX nr 3330864; 22 marca 2022 r., I USK 388/21, LEX nr 3412132). Słusznie zatem przyjął Sąd II Instancji, że zastosowanie w stosunku do ubezpieczonej regulacji art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej nie było uzasadnione.

W ocenie Sądu Najwyższego skarga kasacyjna nie pozostaje oczywiście uzasadniona, albowiem strona skarżąca starała się jedynie przedstawić dogodny dla niej sposób rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, jednocześnie wyrażając dezaprobatę wobec przyjęcia przez Sąd II instancji tego, że wysłanie formularza opatrzonego podpisem elektronicznym celem rejestracji działalności gospodarczej jest czynnością formalno-prawną, a nie zaś wykonywaniem pracy. Podkreślić należy, że podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenie

faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.), a Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Oznacza to, że „oczywistość skargi kasacyjnej” z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oceniana jest z pozycji twierdzeń odnoszących się do faktów Sądu II instancji, a nie wyobrażenia o stanie faktycznym skarżącego. Ujęta w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka ma miejsce wtedy, gdy zasadność podniesionych w skardze zarzutów wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji, o charakterze elementarnym (postanowienie Sądu Najwyższego z 6 listopada 2015 r., IV CSK 263/15, LEX nr 1940571; M. Zagórski, Sytuacja prawna zleceniobiorcy uprawnionego do emerytury lub renty, pozostającego w stosunku pracy - postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 lipca 2023 r. (III USK 394/22), Biuletyn Instytutu Studiów Podatkowych 2023, nr 9). Chodzi zatem o taką sytuację, gdy nie tylko zgłoszony zarzut jest słuszny, ale także stwierdzona nieprawidłowość jest tego rodzaju, że powoduje jaskrawą wadliwość zaskarżonego orzeczenia (postanowienie Sądu Najwyższego z 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, LEX nr 2057365; J. Paszkowski (w:) T. Szanciło (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Komentarz. Art. 1–458¹⁶. Tom I, Warszawa 2023, pkt I.6), co w przedmiotowej sprawie nie występuje. Należy w tym miejscu również przypomnieć, że prezentacja własnego – odmiennego od ustaleń faktycznych – stanowiska nie wyczerpuje treści art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Poza tym, przyjęcie propozycji strony skarżącej równałoby się uznaniu za oczywiste naruszenie prawa każdego rozstrzygnięcia pozostającego w opozycji do treści strategii procesowej strony, co ze zrozumiałych przyczyn jest nie do przyjęcia, a stron nie łączyła relacja prywatna tylko właściwa do ubezpieczenia społecznego.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach procesu rozstrzygnięto na podstawie reguły z art. 98 § 1 k.p.c. i art. 99 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.

[SOP]

[a!]

